

Іс -әрекетті табыстылыққа бағдарлау ұстанымы

Іс-әрекет бұл таным мен шығармашылыққа бағытталған адамның өзінің өмір сүру кәсіби салалары бойынша айтылуы үшін адамның белсенділігін түрін айтуға болады. Адам іс-әрекет арқасында материалдық және рухани құбылыстарда жасалынады қабілеттілігі арқасында табиғатты қоршайды оны жетілдіреді. Адам өзіне генотиптік мүмкіндігіне негізделіп және одан шеңберінен адам өз іс-әрекетімен шығармашылық сипатқа жасайды. Еңбек құралдарының арқасында жаңа қоғамды техникалық материалдық мәдени рухани даму жасауының арқасында адам өзін-өзі қайта құрып отырды . Тарихи даму прогресіне көз жіберер болсақ , адам іс-әрекет арқасында жетіліп отырды.

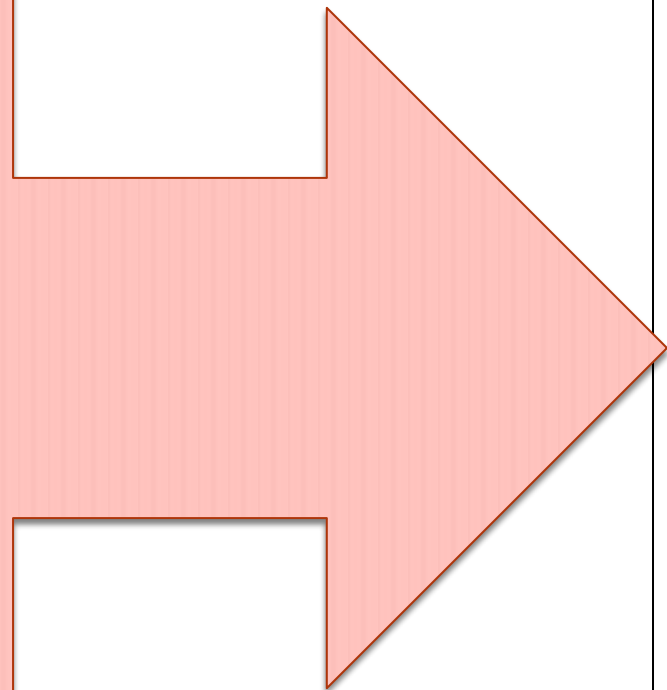
Іс-әрекет түсінігі

- Адамның психикалық өмірінің жан-жақты дамуы белгілі әрекетпен айналысуына байланысты болады. Адам өмір сүру барысында өз психикасын түрлі жолмен жарыққа шығарады. Мәселен, мектеп жасына дейінгі бала өз психологиясын ойын арқылы білдірсе, ересек адам өзіне тән ерекшеліктерін еңбек процесінің сан алуан салаларында көрсетеді. *Әрекет дегеніміз түрлі қажеттерді өтеуге байланысты белгілі мақсатқа жетуге бағытталған процесс.* «Әрекет дұрыс болу үшін,-дейді Әл-Фараби,- біздің соған баратын жолымыз қандай болу керек екенін ... анықтап алуға тиіспіз».

Адам іс-әрекет тұтынушылық сипаты үшін ғана емес, жемісін беретін шығармашылықта көрініп, жалғасады.

Адам іс-әрекеті өзге тіршілік иелерімен ерекшеленеді. Жануар белсенділігі жаратылыстық қажеттілікке байланысты болса, адам іс-әрекеті адамзаттың бұрын-соңғы жасалған мәдени-тарихи жетістіктеріне сүйеніп оны қажеттіліктерінде сүйене жалғастырады.

Адам іс-әрекетінің басқа тіршілік иелері мен айырмашылығын белгілеп көрейік

- 1. Адам іс-әрекеті жемісті шығармашылықты, жасампаздыққа ие.
- Ал жануарлар белсенділігі тұтынушылық негізде болады.
- 2. Адам іс-әрекеті заттық материалдық, рухани мәдениетпен
- Бұларды өз дамуы үшін пайдаланады. Ал жануарлар өз биологиялық қажеттілігін қанағаттандыру үшін жасайды.
- 3. Адам іс-әрекеті адамның өзін өмір жағдайын қажеттілігі мен қабілеттілігін де қайта қайта құрайды немесе көркейте түседі.
- 4. Адам іс-әрекеті түрлі форма мен оның әр түрлі құралдар арқылы жүзеге асыруы тарихтық жемісі. Ал жануарлар белсенділігі биологиялық эволюциялық нәтижесі ретінде болады.
- 5. Адамға заттың іс-әрекеті туа берілмейді. Ол тәлім тәрбие қалыптасуы мен жүзеге асуы Ал жануарларда бұл іс-әрекет ген.отипке негізделінетіндіктен туа беріледі.
- Қиял творчества жалғыз ақындарға тән емес, ғылымның мәдениеттің барлық саласында керекті өте үлкен орын алатын психологиялық әрекет. Творчества бар жерде қиял да бар Қиял творчестваның негізгі бір психологиялық құрамы болып табылады. Творчества тек жазушы ақын суретші т.б. іс-әрекетінде болмай, ғылым мен техникалық мәдениеттің еңбектің барлық саласындағы адамның күнделікті тіршілігінде, тіпті күнбе күнді оқудың өзінде де елеулі орын алады. Мектеп оқушысының қағидашы түсінуі, бір есепті өз бетінше шығара бастауының өзін творчестволық әрекет деп есептеуге болады.

Іс-әрекетті зерттеу дегеніміз не?

Іс-әрекеттің негізгі төрт түрі белгілі: еңбек, оқу, ойын, қарым-қатынас

1.Еңбек әрекетінің мәні — өнім (материалды не рухани) өндіруде нәтижеге жету. Бұл еңбек өндірісі әлеуметтік негізделген, саналы аңғарылған, ал нәтижесі — алдын ала болжанған, жоспарланған.

2.Оқу әрекеті — тұлғаның жалпымен қабылданған білім, дағды, іскерлікті арнаулы ұйымдасқан, белсенді түрде игеруі. Бұл мұғалім мен оқушы қатынасындағы оқыту процесінің бір қыры. Бұл өз-өзін өзгертуге бағытталған оқушы әрекеті, яғни оның пәні — оқу әрекетінің субъектісі

3.Ойын әрекетінде шынайы өмірді белгілер арқылы бейнелеу, үлгі ету атқарылатыны белгілі. Сонымен қатар, ойынның түрткісі әрекет нәтижесі емес, қолданылуы мен әрекет ету процесі бол

4. Әрекет ретіндегі қарым-қатынасқа екі қасиет тән. Біріншіден, қарым-қатынас пәні келесі адам болады, субъект не адамдар тобы. Екіншіден, бұл әрекет үш аспектіні біріктіретін кешен: перцепция (қарым-қатынасқа қатысушылардың бірін-бірі қабылдауы), коммуникация (әңгімесушілер арасындағы ақпарат алмасу) және интеракция (әрекеттесу).

Табыстың түрлері:

Түрлері: материалдық табыс – сатып алу, өтеусіз табыстау, өз күшімен дайындау нәтижесінде еңбек заттарының толықтырылуы; негізгі құрал-жабдық (қор) табысы – кәсіпорында күрделі қаржы жұмсау, негізгі мал табынын қалыптастыру, басқа кәсіпорындардан объектілерді өтеусіз алу нәтижесінде негізгі құрал-жабдықтың толықтырылуы; саудадағы тауарлар табысы – тауарлардың түсуіне және ресімделуіне байланысты жүргізілетін шаруашылық операциялары; жалпы табыс – бизнестің қайсыбір саласында жұмсалған шығынды, төленген салықты, т.б. шегергенге дейінгі уақыт кезеңінде алынған бүкіл ақшалай сома; сыртқы төлем табысы – шикізатқа, салыққа, т.б.

- Кез келген адам жетістікке жету үшін бірінші-НИЕТ, екінші – іс-әрекет қажет.